

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α) **Ελληνοσερβική Συμμαχία:** Σχολικό βιβλίο, σελ. 70-73 «Υπογράφηκε από τις κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Σερβίας ύστερα από ανεπίσημες επαφές στις 18 Μαΐου/1 Ιουνίου 1912. Πρόκειται για μια συνθήκη φιλίας και αμυντικής συμμαχίας... ήταν δεκαετούς ισχύος και μυστική.»

β) **Συμφωνία της Καζέρτας:** Σχολικό βιβλίο, σελ. 135-136 «Κατά το Σύμφωνο εξάλλου... στον Βρετανό στρατηγό Σκόμπυ.»

γ) **Συμβούλιο της Ευρώπης:** Σχολικό βιβλίο, σελ. 154 «Τον Μαΐο του 1949 ιδρύθηκε... στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.»

ΘΕΜΑ Α2

α) **Σωστό** (σχολικό βιβλίο, σελ. 13)

β) **Λάθος** (σχολικό βιβλίο, σελ. 32)

γ) **Σωστό** (σχολικό βιβλίο, σελ. 41)

δ) **Σωστό** (σχολικό βιβλίο, σελ. 96)

ε) **Λάθος** (σχολικό βιβλίο, σελ. 120)

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο, σελ. 60 «Τέσσερις ήταν κατά κύριο λόγο οι παράγοντες... της διεθνούς πίστης της χώρας.»

ΘΕΜΑ Β2

α) **Σχολικό βιβλίο, σελ. 86** «Ο εθνικισμός και οι αρπακτικές διαθέσεις... από τις συνθήκες ειρήνης του Μεγάλου Πολέμου.»

β) **Σχολικό βιβλίο, σελ. 87-88** «Διαφορετικά προβλήματα προκάλεσε... για τα επόμενα τρία χρόνια.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α) **Σχολικό βιβλίο 100** «**Η άλλη πρόταση... του σοσιαλιστικού δόγματος.**»
Κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, που τα κοινωνικά προβλήματα ήταν ανοιχτά, στην Ιταλία είχε αναπτυχθεί από τον Μπενίτο Μουσολίνι η φασιστική ιδεολογία, η

οποία ήταν αντίθετη στον φιλελευθερισμό, και βασιζόταν στις ακόλουθες αρχές: έξαρση του εθνικισμού, διεκδίκηση στο όνομα του «δικαιώματος» των Ιταλών να δημιουργήσουν ισχυρό κράτος· έξαρση της δύναμης και της βίας ως παραγών της πολιτικής· επίκληση συνθημάτων υπέρ της κοινωνικής ισότητας - κατά παραφθορά του σοσιαλιστικού δόγματος. Όσον αφορά στις μεθόδους επιβολής του φασισμού χαρακτηριστικά είναι όσα αναφέρονται στα Κείμενα Α και Β. Πιο συγκεκριμένα, ο Α. Ρόσι στο Κείμενο Α περιγράφει τις πρακτικές των «μελανοχιτώνων», των μελών, δηλαδή, του φασιστικού κόμματος, που φορούσαν μαύρη στολή, και ασκούσαν βία, για να επιβάλουν τις αρχές της ιδεολογίας τους. Είναι ανεβασμένοι πάνω σε οχήματα και όταν φτάσουν στον στόχο της επιχείρησής τους αρχίζουν και κτυπούν όσους δεν χαιρετούν τα φασιστικά σύμβολα ή φορούν κόκκινο χρώμα. Επιτίθενται, επίσης, στην έδρα του ταμείου εργασίας, του συνδικάτου, του σπιτιού του λαού, τα οποία στην προφασιστική Ιταλία είχαν ιδρυθεί από τα εργατικά συνδικάτα για την ενίσχυση των εργατικών οικογενειών και τη μόρφωσή τους.

Ανάλογες είναι και οι πληροφορίες που αντλούμε από το Κείμενο Β. Ειδικότερα, οι Serge Berstein και Pierre Milza αναφέρονται τους τρόπους προσηλυτισμού των Ιταλών, ιδίως των νέων, ο οποίος γινόταν σε δύο επίπεδα. Αφενός το καθεστώς επικεντρώνεται στη φασιστικοποίηση της εκπαίδευσης από το σχολείο ως το πανεπιστήμιο. Οι δάσκαλοι φορούν μαύρα πουκάμισα και οι καθηγητές πανεπιστημίου είναι μεγαλοαστικής καταγωγής και υποστηρικτές του φασισμού. Στόχος του εκπαιδευτικού συστήματος δεν είναι τόσο η ουσιαστική μόρφωση, αλλά η δημιουργία μιας φυλής ακμαίας, θαρραλέας και πειθαρχημένης που θα είναι απολύτως αφοσιωμένη στις ιδεολογικές αρχές του καθεστώ. Αφετέρου η στρατολόγηση των παιδιών αρχίζει από πολύ νωρίς. Ήδη από τα οκτώ τους χρόνια τα παιδιά είναι εφοδιασμένα με στολές και ψεύτικα όπλα και συμμετέχουν σε μαζικές εκδηλώσεις, όπως επιδείξεις και παρελάσεις. Τα αγόρια ανατρέφονται με τις αρχές της ομαδικής και της στρατιωτικής ζωής και τα κορίτσια διαπαιδαγωγούνται σωματικά και κοινωνικά ώστε να γίνουν «ψυχωμένες μητέρες», που θα είναι έτοιμες να θυσιάσουν τα παιδιά τους για τον Ντούτσε (τον Μουσολίνι).

β) Σχολικό βιβλίο, σελ. 100 «Η άνοδος των φασιστών στην εξουσία... τους οπαδούς του αυταρχισμού.»

Η άνοδος των φασιστών στην εξουσία συνδέεται άμεσα με την ανησυχία που είχε προκαλέσει σε ισχυρή μερίδα της κοινής γνώμης η αίσθηση, αφενός, ότι η Ιταλία είχε αδικηθεί από τους νικητές συμμάχους μετά τη λήξη του Α' Παγκόσμιου Πολέμου και ο φόβος, αφετέρου, μήπως διαταραχτεί η κοινωνική τάξη από τις ταραχές και τις απεργίες που είχαν ξεσπάσει. Η βαθμιαία τούτση κόμματος και κράτους θα απολήξει στην ολοκληρωτική κατάλυση των δημοκρατικών θεσμών και στη δημιουργία ενός προτύπου για τους οπαδούς του αυταρχισμού.

ΘΕΜΑ Δ1

α) σχολ. βιβλίο σελ. 158 «Η δικτατορία των συνταγματαρχών... τυραννικού καθεστώτος.»

Η πολιτική κρίση που ξεκίνησε μετά το 1963 συνεχίστηκε με αμείωτη ένταση, έως ότου την 21η Απριλίου 1967 συνωμότες αξιωματικοί κατέλυσαν το δημοκρατικό πολίτευμα, επιβάλλοντας δικτατορία. Η δικτατορία των συνταγματαρχών (1967-1974) βρισκόταν υπό την ηγεσία των συνταγματαρχών Γεωργίου Παπαδόπουλου και Νικολάου Μακαρέζου και του ταξίαρχου Στυλιανού Παττακού. Σε σύντομο χρονικό διάστημα οι δικτάτορες απέκτησαν τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού και του

στρατού. Καταπατώντας τα δημοκρατικά δικαιώματα των πολιτών, η δικτατορία αποτέλεσε μια οδυνηρή περίοδο της ελληνικής ιστορίας. Συγκεκριμένα, το κείμενο Α επισημαίνει ότι απαγορεύτηκε η κυκλοφορία πολλών βιβλίων ενώ κατασχέθηκε και ένας μεγάλος αριθμός τους στο πλαίσιο των λεγόμενων πολιτισμικών κινήσεων της δικτατορίας. Στα βιβλιοπωλεία δόθηκε κατάλογος των βιβλίων αυτών που αφορούσε Έλληνες αριστερούς συγγραφείς, ακόμα και ως μεταφραστές αρχαίων κλασικών κειμένων, και γενικότερα βιβλία από κομμουνιστικές χώρες (Σοβιετική Ένωση, Βουλγαρία), ακόμα και αν αυτά ήταν απλά λεξικά. Ο Μιχάλης Μερρακλής σημείωνε στο ημερολόγιό του την εποχή εκείνη ότι η μισή του βιβλιοθήκη ήταν ουσιαστικά παράνομη, χαρακτηρίζοντας την κατάσταση ως τον «πιο μαύρο μεσαίωνα».

Παράλληλα, στο πλαίσιο επιβολής της εξουσίας υπήρξαν εκτοπισμοί και φυλακίσεις χιλιάδων που είχαν καταδικαστεί για αντιστασιακές ενέργειες. Ενεργοποιήθηκαν έκτακτα στρατοδικεία σε δέκα πόλεις σε ολόκληρη την Ελλάδα που εξέδωσαν συνολικά 4.493 καταδίκες για πράξεις κατά του δικτατορικού καθεστώτος.

Επίσης, η χώρα απομονώθηκε διεθνώς, ιδίως στην Ευρώπη: η σύνδεση με την ΕΟΚ «πάγωσε» και η Ελλάδα εκδιώχτηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Μόνον οι ΗΠΑ εξακολουθούσαν να τηρούν μια στάση ανοχής προς τους δικτάτορες. Αυτό προκάλεσε την αντίδραση του ελληνικού λαού, που απέδωσε στις ΗΠΑ την επιβολή και την επιβίωση του τυραννικού καθεστώτος.

β) σχολ. βιβλίο σελ. 159 «Κορύφωση του αντιστασιακού ρεύματος... υπέστησαν βασανισμούς.»

Ο ελληνικός πολιτικός κόσμος αντιτάχθηκε έντονα και αντιστάθηκε στη δικτατορία. Κορύφωση του αντιστασιακού ρεύματος αποτέλεσαν οι φοιτητικές εξεγέρσεις της Νομικής Σχολής στην Αθήνα, τον Φεβρουάριο του 1973, και του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριο του ίδιου έτους. Ο Κορνέτις περιγράφει ότι στην ταρατσα του κτιρίου της Νομικής εμφανίστηκαν φοιτητές τραγουδώντας το κλασικό ριζίτικο τραγούδι «Ξαστεριά», ενώ ακούγονταν συνθήματα όπως «Κάτω η Χούντα» και «Δημοκρατία» και σηκώθηκαν μεγάλα χαρτόνια με τα γράμματα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ». Τα μηνύματα αυτά των φοιτητών απευθύνονταν σε όλους, ακόμα και στην αστυνομία, σπάζοντας έτσι τον φόβο που επικρατούσε μέχρι τότε. Οι πολίτες παρακολουθούσαν το θέαμα και μερικοί τόλμησαν να φωνάξουν στους φοιτητές ότι είναι μαζί τους.

Στη Θεσσαλονίκη οι κινητοποιήσεις ήταν αντίστοιχες. Στην έκκλησή τους οι φοιτητές από τον ραδιοφωνικό σταθμό του Πολυτεχνείου της πόλης αναφέρουν ότι είναι περικυκλωμένοι από τον στρατό και καλούν όλους τους πολίτες να πάρουν θέση και να αναλάβουν τις ευθύνες τους ώστε να βγει η χώρα από το σκοτάδι στο οποίο έχει περιέλθει. Ταυτόχρονα κάνουν έκκληση και στον ίδιο τον στρατό να μην υπακούσουν σε διαταγή πυροβολισμού καθώς ο εχθρός είναι κοινός και αφορά όλους.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου κατεστάλη από στρατιωτικές δυνάμεις τη νύχτα της 17ης Νοεμβρίου 1973: πολλοί πολίτες βρήκαν τον θάνατο, ενώ άλλοι συνελήφθησαν και υπέστησαν βασανισμούς.